

ODMEVI NA DOGODKE

VEČERNICA ZA LETO 1999

V torek, 7. novembra 2000, je bila v prostorih časopisne hiše Večer v Mariboru tiskovna konferenca z razglasitvijo dobitnice letošnje večernice – nagrade za najboljše slovensko mladinsko literarno delo, izdano v preteklem letu. Nagrado, ki jo podeljuje Časopisno-založniško podjetje Večer, je prejela pisateljica POLONCA KOVAČ za knjigo **Kaja in njena družina**.

Člani žirije za večernico: Melita Forstnerič-Hajnšek, dr. Marjana Kobe, Darja Lavrenčič-Vrabc, dr. Igor Saksi-

da (predsednik žirije) in Bina Štampe Žmavc so izmed 65 knjig izbrali v ožji izbor pet naslovov. Med finaliste so se uvrstila še naslednja literarna dela dela: **Mačji sejem** Kajetana Koviča, **Male živali iz velikih mest** Maje Novak, **Žlopi Ferija Lainščka** in **Resnične pravljice in pripovedke** Lilijane Praprotnik Zupančič.

Nagrada je bila podeljena v petek, 17. novembra 2000, na tradicionalnem srečanju slovenskih mladinskih pisateljev **Oko besede** v Murški Soboti.

UTEMELJITEV NAGRADE VEČERNICA POLONCI KOVAČ ZA DELO *KAJA IN NJENA DRUŽINA* (Mladinska knjiga, 1999)

Polonca Kovač, ki je v slovenski mladinski književnosti navzoča od srede sedemdesetih let, je v pripoved *Kaja in njena družina* prikazala »temne tone« otroštva: stisko osemletne deklice, ki doživlja ločitev staršev. Konflikti, ki so privedli do ločitve, so na začetku dela opisani kot slike oz. skorajda vsakdanji utrinki, brez moralističnih ali sentimentalnih komentarjev. Zgolj bežen opis ali le omemba dogodkov sama po sebi sooblikujeta jedro zgodbe: tesnobno razpoloženje, ki ga kot kontrast še podkrepri igriva otroškost dečka Matička. Že v začetku zgodbe avtorica ustvari podobo

dekličinega nerazumevanja novih okoliščin – »izgube tal«, ki se v nadaljevanju še stopnjuje v dojetanje realnosti kot sprva »zoprne«, kasneje pa vse bolj obremenjujoče. Deklica namreč ni le zbegana, žalostna, zaskrbljena, jezna in uporniška, pač pa občuti celo krivdo za ločitev staršev. Kaja za premagovanje strahov in stisk skorajda ne najde opore: »huda misel« – razpad družine – razkroji celo občutek varnosti in domačnosti pri babici in dedku. Tako ostaja v prevladujočem delu pripovedi njeno edino »zatočišče« pogovor s kristalom, pri katerem išče junakinja odgovore na

življenjska vprašanja in probleme, ki presegajo njeno moč razumevanja in ustreznega odzivanja nanje.

Pretres v čustvenem svetu deklice je napisan kot tretjeosebna pripoved: vanjo so vključeni drobci deključinih slutenj, spoznanj in odzivov, kar daje delu izrazito otroško perspektivo. Zanimiva in učinkovita so tudi kratka fantazijska oz. pravljlična besedila na začetku poglavij: pogovor zelenega zajca s kraljično, pticami, mišjo, žabo in drugimi živalmi. Ti deli so komentarji glavnega dogajanja, v njih pa se nevsiljivo in zastrto odraža poanta posameznega poglavja. Posebna odlika dela je tudi to, da osebe niso oblikovane črno-belo: Kaja ni popoln otrok, zgled ravnanja ali pomilovanja vredna »sirota«, odrasli pa tudi niso enodimenzionalni negativni liki. Tesnoba, osamljenost, deloma pa tudi bolečino izražajo tudi ilustracije Maje B. Jančič: s »pogledom od zgoraj« in

praznimi prostori ter očitno nepremičnostjo upodobljenih likov ilustratorka le še poudari razpoloženje in temo pripovedi.

S tematizacijo otroške stiske (ločitev) in možnostjo njene rešitve (na koncu življenje »počasi postaja znosno«) je pripoved *Kaja in njena družina* v sodobni slovenski mladinski književnosti vsekakor posebnost, izstopa pa tudi med deli Polonce Kovač. Njen opus namreč določata igrivost in humor, ki sta opazna celo v besedilih s temo identitete, drugačnosti in strpnosti. Z najnovejšim delom pa je pisateljica pokazala, da otroštvo nikakor ni le sproščen smeh, ampak tudi stiska, žalost in bolečina.

Vsebinska in jezikovno-zgradbena inovativnost upravičujeta sklep žirije, da nagrado *večernica* za najboljše mladinsko literarno delo, ki je izšlo leta 1999, **dodeli Polonci Kovač za pripoved *Kaja in njena družina*.**

ŠE VEDNO POBIRAM KAMNE PO SVETU (pogovor s pisateljico Polonco Kovač)

Od leta 1975 prihajajo iz vaše delavnice izvorna, žlahtna dela, ki jih odlikuje pretanjen psihološki posluš in veliko spoštovanje bralne publike. Če pogledava razvoj od vaše prve knjige – od Zverinic z Večne poti – pa vse do Kaje je v vseh vaših delih v teh letih zaznavna posebna etična drža. Ne, da ste didaktični ali pedagoški, a vseskozi dajete nevsiljive napotke, drobne 'recepte'. Skušate reševati neke medčloveške probleme. Se strinjate?

Nikoli si nisem domišljala, da lahko rešujem medčloveške probleme, saj velikokrat še svojih ne morem. Odnosi med ljudmi pa so me od nekdaj zanimali, tudi nesporazumi. In ko takole razmišljam, zakaj je ta tak in oni druga-

